

Організаційно-економічний механізм розвитку підприємства повинен створити для виробничої підсистеми найкращі умови для задоволення суспільних потреб і одержання прибутку, тобто вирішення підприємством всіх завдань, закріплених його статутом або визначених керівництвом.

Відповідно, *основними цілями організаційно-економічного механізму розвитку виробничого підприємства є забезпечення:*

- стійкої зацікавленості у постійному розвитку науково-технічного, інтелектуального та інноваційного потенціалу підприємства;
- повної незалежності та господарської самостійності у володінні, використанні та розпорядженні створеними або придбаними правами власності;
- високої прибутковості і ефективності виробничої та господарської діяльності;
- стабільну трудову активність і зацікавленість персоналу підприємства у покращенні результатів своєї діяльності;
- високий ступінь самоорганізації, адаптивності та ефективності організаційної структури підприємства.

*Таким чином*, організаційно-економічний механізм розвитку підприємства має набувати певних відмінностей, оскільки відображує сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, економічних і мотиваційних методів та інструментів, спрямованих на системну організацію й управління виробництвом, які мають специфічні особливості застосування. Відповідно, структура механізму має формуватися для вирішення сукупності відповідних завдань розвитку.

### **Список літератури:**

1. Чумаченко Н.Г. Проектирование организационных структур управления производством. / Н.Г. Чумаченко, А.П. Савченко, В.Г. Корнев – К.: Наукова думка, 1979. – 256 с.
2. Гриньова В.М. Соціально-економічні проблеми інноваційного розвитку підприємств : [Моногр.] / В.М. Гриньова, О.В. Козирева. – Харків: ІНЖЕК, 2006.– 192 с.
3. Філіппова С.В. Організаційний розвиток виробничих підприємств: основні проблеми та шляхи / С.В. Філіппова, І.В. Ліганенко. – Одеса: ОНПУ, 2011 р. – 238 с.

**Станкова Л.І.**

## **ЧИННИКИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА**

*Одеський національний політехнічний університет, Одеса*

Виробничі підприємства здійснюють виробництво товарів промислового та споживчого призначення, надають послуги промислового характеру, інформацію, створює духовні цінності, тому вони виступають важливою частиною економічної системи України, яка характеризує місце національної економіки в міжнародному розподілі праці, а також рівень її конкурентоспроможності. Темпи розвитку виробництва в повній мірі детермінують якість та лінійність економічного зростання країни.

Зростання виробничого сектору економіки відзначатиметься здатністю подолати опорні розбіжності розвитку гнучкого і результативного реагування на зміну середовища як на світовому, так і на внутрішньому ринках. Тому темпи розвитку виробничого підприємництва значною мірою детермінують якість та спрямованість економічного зростання країни.

Однак, нестабільність зовнішнього середовища надає певних особливостей функціонуванню виробничих підприємств, водночас виступаючи об'єктивною умовою їх існування та розвитку.

Деякі автори визначають поняття нестабільного зовнішнього середовища як сукупність трьох рівнів його якісного опису, характеристиками яких є [1]:

- динаміка, яка визначається шляхом порівняння темпів і частоти змін у зовнішньому середовищі з реакцією підприємства на ці зміни;
- складність, що характеризується кількістю сучасних подій, які впливають на підприємства, порівняно з минулими подіями;
- невизначеність, яка характеризується звичністю подій порівняно з подіями, які відбулися в минулому, та передбачуваністю майбутнього на підставі минулого досвіду і навичок.

Розвиток виробничого підприємництва є підґрунтям для становлення інших секторів економіки України. При цьому ключовим складовим виробництва стає висока технологічність галузі, яка великою мірою характеризуватиме розвиток наукоємних та інформаційно-містких видів діяльності.

У 2013 році сфера виробничого підприємництва зберігала роль ключового важеля економічного зростання в Україні [2], а її розвиток здійснювався під впливом низки певних позитивних чинників:

- активізація інвестиційних процесів;
- залучення іноземного капіталу;
- реалізація програм модернізації технологічних потужностей виробництва;
- зростання кредитної підтримки розвитку виробництва;
- розширення інвестиційної діяльності;
- активізація інноваційного виробництва;
- стабільне підвищення доходів населення;
- стабілізація цін на світових ринках;
- часткове зняття обмежень і заборон на ввезення продукції до Росії.

Наслідком впливу зазначеного комплексу чинників став початок позитивних зрушень у виробництві України. Але якщо брати за нестабільне середовище теперішню ситуацію в країні, то після анексії півострова Крим та виникнення військового конфлікту на Донбасі, з'являються і такі серйозні негативні чинники розвитку виробничих підприємств як:

- обмеженість сировинного забезпечення вітчизняної виробництва;
- зростання вартості ресурсів, зокрема енергетичних, внаслідок зростання боргового навантаження на бюджет через необхідність фінансування дефіциту та заборгованості НАК «Нафтогаз», сформованої у минулі роки;
- зростання витрат підприємств внаслідок зростання вартості енергоресурсів;
- збільшення транспортних витрат внаслідок підвищення тарифів на транспортні перевезення;
- виснаженням міжнародних резервів, що ускладнює використання Національним банком інтервенцій в якості інструментів стримування зростання попиту на іноземну валюту, який виникає внаслідок панічних настроїв та спекулятивних атак, і як наслідок нестабільний курс іноземних валют, та високі темпи зростання оптових цін;
- короткострокові кон'юнктурні чинники;
- збільшення потреби у виробництві електроенергії, газу та води;
- виникнення дефіциту кваліфікованих робітників;
- додаткове оподаткування, яке виникає завдяки військовим діям на Донбасі, які призводять до скорочення виробництва у цьому регіоні, погіршення умов

залучення зовнішнього фінансування та зростання видатків бюджету на фінансування силових відомств і відновлення зруйнованої інфраструктури;

– об'ява часткової мобілізації, які відволікає людські ресурси від виробництва.

Нестабільне середовище, яке виникло внаслідок внутрішніх політичних змін та економічної кризи вплинуло на більшість секторів української економіки, в тому числі на виробничий сектор. Як результат, розширюються існуючі диспропорції, прискорюється падіння ВВП. Спостерігається зменшення об'ємів у виробничій сфері, зовнішній торгівлі, зниження об'ємів залучення інвестицій тощо. Це вимагає більш активно застосовувати існуючі механізми управління та шукати шляхи активного використання позитивних чинників розвитку виробничих підприємств.

### Список літератури:

1. Зосимова Ж.С. Розробка антикризової стратегії підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. економ. наук : спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / Ж.С. Зосимова– Харків, 2013. – 21с.
2. Ковтуненко К.В. Закономірності та основні домінанти розвитку машинобудівних підприємств в умовах стратегічних змін / К.В. Ковтуненко // Економічний часопис-XXI. – 2013. – № 5-6(1). – С. 75-79.

**Ткачова І. П.**

## **УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ І РЕАЛІЗАЦІЄЮ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОГРАМ**

*Одеський національний політехнічний університет, Одеса*

При формуванні і реалізації інноваційних програм одним із основних є принцип каузальності. Сутність цього принципу полягає у тому, що встановлення цілей інноваційних програм, заходи щодо їх реалізації і регулятивна управлінська діяльність, що націлені на отримання очікуваних ефектів, мають базуватись на загальній стратегії розвитку організації і враховувати фактори, які спричинили потребу започаткування конкретної інноваційної програми, а також фактичний стан її реалізації. Очікуваним ефектом від дотримання керівниками підприємства цього принципу є досягнення інформаційної узгодженості між цілями підприємства, виявленими управлінськими проблемами, ідеями щодо їх розв'язання, факторами, які засвідчують оптимальний варіант розв'язання конкретної проблеми, діяльністю відповідальних осіб за реалізацію ухвалених рішень щодо способу реалізації інноваційної програми тощо. Недотримання керівниками підприємства принципу каузальності може спричинити перевитрати ресурсів, передусім людських зусиль щодо розв'язання управлінських проблем.

Сутність принципу економічної ефективності полягає у тому, що незалежно від виду інноваційної програми і характеру управлінської проблеми, яка виступає її об'єктом, витрати на формування і реалізацію програми мають бути меншими за ефекти від її використання. Це однаковою мірою стосується усіх напрямів діяльності підприємства, в тому числі соціального, морально-етичного, психологічного. Слід визнати, що не усі напрями діяльності машинобудівних підприємств забезпечують ефекти, які мають прямий вплив на результати їх економічної діяльності, проте витрати, які пов'язані з цими видами діяльності безпосередньо, збільшують собівартість машинобудівної продукції і зменшують обсяг прибутку та залишки спеціальних резервних фондів, які належать до власного капіталу підприємства. З огляду на це, інноваційні програми, що стосуються таких напрямів діяльності, доцільно особливо ретельно аналізувати з метою недопущення нераціональності використання грошових,